

PÅ EGEN HÅND MATERIALE

DE DØDES VERDEN

DYSSE FOTO: OLE MALLING

SAGNLANDET

LEJRE

DE DØDES VERDEN

DYSSE FOTO: OLE MALLING

Forløbet åbner for samtaler om og filosofien over liv og død, og hvad det vil sige at være menneske i omgivelser med højt til himlen.

Eleverne dramatiserer dét at miste en slægtning og ser, hvordan ritualer gennem tiderne har hjulpet én gennem sorgen.

Eleverne bruger

gravmonumenterne i Sagnlandet Lejres landskab som historiske spor til en kronologisk fortælling om fortiden.

Klassen besøger Sagnlandet Lejre én gang for at opleve de historiske miljøer og gravmonumenterne og evt. en gang mere, hvor de opfører deres små dramaer.

MÅLGRUPPE OG LÆRING

Målgruppe

Et tværfagligt undervisningsforløb i Kristendomskundskab og Historie for 3. klasse.

Elevernes alsidige udvikling

Eleverne får en fornemmelse af, hvordan de kan forholde sig til nogle af de ting som livet byder - en handlekompetence.

Eleverne får i fællesskab praktiske-æstetiske og kropslige erfaringer med almene tilværelsesspørgsmål i Sagnlandet Lejres historiske miljøer.

Forslag til læringsmål

Eleverne kan udtrykke sig om at leve med døden, og om hvordan familier og fællesskaber historisk har levet med døden.

FFM

Se Færdigheds-og vidensmål for "De dødes verden" i slutningen af hæftet.

FØR BESØGET I SAGNLANDET LEJRE

REJSNING AF STEN I SKIBSSÆTNINGEN FOTO: OLE MALLING

Lærerne giver en introduktion til opfattelse af døden og forhistorisk gravskik i Danmark og i andre dele af verden. Det kan eksempelvis være med billeder af gravmonumenter og fortællinger om gravskikke. Meget af vores viden om fortiden stammer fra arkæologiske fund som f.eks. gravmonumenter.

I gravene ses også den omsorg

man har haft for den døde i form af gravgaver - ja i det hele taget viser de ting man giver med på den sidste rejse noget om den afdøde og om den relation der er.

Hvorfor har man mon lavet disse store og arbejdskrævende gravmonumenter? Og er der også nogle begravelsesformer, som vi ikke finder spor af?

Hvad sker der, når man dør? Hvad ved vi om andre menneskers forestilling om døden? Kan gravmonumenterne fortælle os noget? Hvad var eksempelvis vikingernes forestillinger om døden og efterlivet? Og betød det noget for deres gravskikke?

Brug Sagnlandet Lejres folder når I skal rundt i Sagnlandet Lejre.

PÅ BESØG I SAGNLANDET LEJRE

Klassen tager i Sagnlandet Lejre, og besøger de historiske områder og deres gravmonumenter. På vejen til Sagnlandet Lejre kan I se gravhøje fra bronzealderen og jernalderen. Fra jægerstenalderen er det stammebådsbegravelsen, der befinder sig på bopladsen Athra, mens bondestenalderens og jernalderens gravmonumenter alle er at finde udenfor jernalderlandsbyen Lethra. Vikingernes gravmonument er

Skjoldungernes skibssætning. Skibssætningen er en rekonstruktion af skibssætningen i Gl. Lejre. I potteriet kan I se eksempler på urner fra jernalderen som er rekonstrueret her.

Ceremonierne omkring døden er overgangsritualer, som skal sikre at den døde får fred i sin nye tilværelse og samtidig sætte de overlevende i stand til at fortsætte livet uden den afdøde. Ritualerne genspejler

den universelle ambivalens til døden - fortsat kontakt mellem levende og døde, men også grænsesætning og adskillelse.

Gravene ligger ofte tæt på boligerne.

Gravenes størrelse og udstyr hænger sammen med den dødes slægt og status i samfundet.

Hvordan oplever eleverne gravene? Hvilke tanker gør de sig?

STAMMEBÅDSBEGRAVELSE FOTO: OLE MALLING

EFTER BESØGET I SAGNLANDET LEJRE

REJSNING AF STEN I SKIBSSÆTNINGEN FOTO: OLE MALLING

Tilbage i klassen tales der om liv og død og det at miste. Hvordan foregår begravelser i dag? Hvilke ritualer er der til en begravelse? Hvorfor, og hvilke forestillinger ligger der til grund? Eleverne får her mulighed for at tale om deres egne oplevelser med døden.

Eleverne laver i små grupper et drama om at miste en slægtning. Dramaet kan foregå i nutiden eller i en af de historiske perioder - jæger- bondestenalderen, jernalderen eller vikingetiden. Dramaerne viser, hvordan ritualer gennem tiderne har hjulpet én gennem sorgen.

Har I lyst til det, kan I besøge Sagnlandet Lejre igen og opføre dramaerne her.

Ved hjælp af gravmonumenterne laver eleverne en kronologisk fortælling om fortidens levende og døde.

Elevernes fortællinger kan evt. udarbejdes digitalt, eksempelvis som en tidslinje, et interaktivt billede, en præsentation eller med andre digitale værktøjer som I har til rådighed.

ELEVERNES PRÆSENTATION

HVAD?

Elevernes historiske fortællinger præsenteres for klassen.

LITTERATURLISTE

LÆR PÅ EGEN HÅND

Buchardt, M. (red.) 2006: Religionsdidaktik. Gyldendal

Kofoed, A. & Warmind, M. 1989: Old var Årle: Nordens gamle religioner. Gjellerup og Gad.

Pietras J. & Poulsen, J. Aa. 2013: Historiedidaktik – fra teori til praksis. Gyldendal

Poulsen, J. Aa. & Petersen, N. (red.) 2015: Forenklede Fælles Mål i historie - en håndsrækning. HistorieLab, Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling. Jelling.

Steinsland, Gro 2005: Norrøn Religion – Myter, riter, samfunn. Pax.

Materiale fra Sagnlandet Lejre

Skiltetekster til gravene i Sagnlandet Lejre.

Trosverden i jernalderen i samspil med kilderne (500 f.Kr. - 700 e.Kr.). Udspørgen af historisk og arkæologisk dokumentation til formidling af tro, kult & ritualer på vores historiske værksteder. Laurent Mazet november 2015.

Nina Sine Døhler

HISTORIE

FÆRDIGHEDS- OG VIDENSMÅL (EFTER 4. KLASSETRIN)

KOMPETENCEOMRÅDE		KOMPETENCEMÅL	FASER	FÆRDIGHEDS- OG VIDENSMÅL								
Kronologi og sammenhæng	Eleven kan relatere ændringer i hverdag og livsvilkår over tid til eget liv	1.	Kronologi		Familie og fællesskaber		Livsgrundlag og produktion		Samfund		Historiekanon	
			Eleven kan placere elementer fra historien tidsmæssigt i forhold til hinanden	Eleven har viden om relativ kronologi	Eleven kan sammenligne tidlige tiders familie, slægt og fællesskaber med eget liv	Eleven har viden om fællesskaber før og nu	Eleven kan beskrive ændringer i livsgrundlag og produktion	Eleven har viden om livsgrundlag og produktion før og nu	Eleven kan beskrive ændringer i magtforhold og samfundsstruk-turer over tid	Eleven har viden om magtforhold og samfundsstruk-turer før og nu	Eleven kan bruge kanon-punkter til at skabe historisk overblik og sammenhængs-forståelse	Eleven har viden om kanonpunkter
	Eleven kan anvende kilder til at opnå viden om fortiden	1.	Historiske spor		Kildeanalyse		Sprog og skriftsprog					
Kildearbejde	Eleven kan anvende kilder til at opnå viden om fortiden	1.	Eleven kan bruge historiske spor i lokalområdet til at fortælle om fortiden	Eleven har viden om identifikation af historiske spor i lokalområdet	Eleven kan bruge digitale medier og andre udtryksformer som kilder til at beskrive fortiden	Eleven har viden om enkle kidekritiske begreber	Eleven kan læse enkle historiske kilder og udtrykke sig sproligt enkelt om deres indhold	Eleven har viden om enkle fagord og begreber og historiske kilders formål og struktur				
			Historiske scenarier		Historiske fortællinger		Historisk bevidsthed					
Historiebrug	Eleven kan fortælle om, hvordan mennesker er påvirket af og bruger historie	1.	Eleven kan opnå viden om historie gennem brug af historiske scenarier	Eleven har viden om historiske scenarier	Eleven kan skelne mellem typer af historiske fortællinger	Eleven har viden om særtræk ved historiske fortællinger	Eleven kan forklare, hvorledes de og andre er historieskabte og skaber historie	Eleven har viden om personer og hændelser, der tillægges betydning i historien				

KRISTENDOMSKUNDSKAB

FÆRDIGHEDS- OG VIDENSMÅL (EFTER 3. KLASSETRIN)

KOMPETENCEOMRÅDE	KOMPETENCEMÅL	FASER	FÆRDIGHEDS- OG VIDENSMÅL				Sprog og skriftsprog	
Livsfilosofi og etik	Eleven kan udtrykke sig om den religiøse dimension ud fra grundlæggende tilværelsesspørgsmål og etiske principper	1.	Livsfilosofi		Etik		Trosvalg og tilværelsestydnig	
			Eleven kan udtrykke sig om grundlæggende tilværelsespørgsmål i forhold til den religiøse dimension	Eleven har viden om grundlæggende tilværelsespørgsmål, som de kommer til udtryk i religioner og livs opfattelser	Eleven kan udtrykke sig om grundlæggende etiske problemstillinger	Eleven har viden om grundlæggende etiske problemstillinger	Eleven kan udtrykke sig om opfattelser af Gud, tro og mennesker	Eleven har viden om guds- og trosopfattelser
Bibelske fortællinger	Eleven kan udtrykke sig om centrale bibelske fortællinger	1.	Bibelen		Fortællinger og livstydnig		Fortælling og kultur	
			Eleven kan udtrykke sig om Bibelen som skrift	Eleven har viden om Bibelen	Eleven kan udtrykke sig om indholdet af de bibelske fortællinger	Eleven har viden om centrale bibelske fortællinger	Eleven kan genkende personer og genstande fra centrale bibelske fortællinger i sprog, kunst og samfund	Eleven har viden om bibelske fortællingers brug i kulturen
Kristendom	Eleven kan udtrykke sig om, hvad kristendom er og om centrale begivenheder i kristendommens historie, herunder folkekirken's betydning i Danmark	1.	Kristendommens historie		Kristne grundbegreber		Kristne udtryk	
			Eleven kan udtrykke sig om enkelte begivenheder i kristendommens historie	Eleven har viden om kristendommens opståen og udvikling	Eleven kan udtrykke sig om grundbegreber i kristendommen	Eleven har viden om centrale kristne grundbegreber	Eleven kan genkende centrale symboler, ritualer, musik og salmer	Eleven har viden om centrale symboler, ritualer, musik og salmer